

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
«БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра гуманітарної та соціально-економічної підготовки

**Законодавче та нормативно-правове регулювання охорони
дитинства в Україні**

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

підготовки _____ **Магістрів** _____
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань _____ **01 Освіта /Педагогіка** _____
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності _____ **013 Початкова освіта** _____
(код і найменування спеціальності)

2020 рік

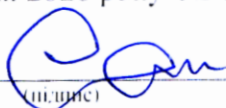
Робоча програма навчальної дисципліни «Законодавче та нормативно-правове регулювання охорони дитинства в Україні» спеціальності 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми підготовки магістрів для здобувачів вищої освіти V курсу.

Розробник: Виноградов Геннадій Миколайович, кандидат історичних наук, доцент

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри гуманітарної та соціально-економічної підготовки

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Зав. кафедри

(підпис)

О. С. Самойлов
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «31» серпня 2020 року

Гарант освітньої програми

(підпис)

А. П. Самодрин
(прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «31» серпня 2020 року

Завідувач навчально-методичного відділу

(підпис)

І. В. Зеркаль
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	-	-
Курс	5	5
Семестр	1	1
Загальний обсяг годин / кредитів	90/3	90/3
Кількість змістовних модулів	2	2
Годин на аудиторне вивчення	30	10
Годин на самостійне вивчення	60	80
Форма підсумкового контролю	Залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Законодавче та нормативно-правове регулювання охорони дитинства в Україні» є ознайомлення студентів з правовими засадами охорони дитинства в Україні на основі вивчення вітчизняного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів, набуття ними теоретичних і практичних навичок у даній галузі.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Законодавче та нормативно-правове регулювання охорони дитинства в Україні» є

- аналіз міжнародних та вітчизняних законодавчих і нормативно-правових актів у галузі охорони дитинства, розуміння основних принципів охорони дитинства;
- орієнтування у галузях права, законодавчому забезпеченні та реальному стані дотримання прав дитини в Україні (цивільна відповідальність неповнолітньої особи, специфіка та особливості трудового законодавства в Україні для неповнолітніх: загальна характеристика законів про працю, робочий час і час відпочинку дітей та підлітків);
- вивчення категорій соціально-незахищених неповнолітніх, заходи щодо захисту та підтримки соціально-незахищених категорій неповнолітніх;
- розуміння прав та обов'язків батьків, дітей, інших членів сім'ї та родичів, процедури встановлення чи припинення опіки над неповнолітніми особами;.
- висвітлення розвитку ювенальної юстиції в Україні в контексті реалізації принципу спеціалізації судів, основних функцій ювенальної юстиції;
- дослідження проблеми насильства над дітьми та можливостей його попередження у сім'ї.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Компетентності, що формуються:

ЗК 3. Здатність працювати в команді у мільтидисциплінарному та мультикультурному середовищі відповідно до моральних, духовних, етичних і правових норм та на основі толерантності.

ЗК 4. Здатність до розроблення та управління проєктами: володіти емоційною культурою, спрямовувати свої зусилля на досягнення цілей, здійснювати підтримку та мотивацію суб'єктів соціальної взаємодії; вирішувати конфліктні ситуації.

СК 4. Готовність до здійснення управління та адміністрування освітнього процесу в початковій школі: здатність скеровувати свої педагогічні дії відповідно до нормативно-правової бази освіти України та професійної етики; налагодження партнерства із соціальними інституціями.

СФК.2 Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з інклюзивним навчанням, здійснення психолого-педагогічного супроводу навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Програмні результати навчання:

ПРН 10. Застосовувати знання законодавчої та нормативно-правової бази освіти в Україні; міжнародних та державних актів України в галузі охорони дитинства, правового захисту осіб з особливими потребами в професійній діяльності.

ПРН 13. Модифікувати та створювати максимально сприятливе освітнє середовище для розвитку, навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Законодавче та нормативно-правове регулювання охорони дитинства в Україні» студент повинен **знати:**

- зміст основних документів, що регламентують діяльність у галузі охорони дитинства;
- актуальні проблеми соціально-правового захисту дітей в Україні;
- основні принципи та напрями соціально-правового захисту дітей та підлітків в Україні;

Уміти:

- окреслити коло знань і навичок, що потрібні фахівцю соціально-педагогічної сфери із соціально-правового захисту особистості;
- розуміти потреби та проблеми різних соціальних груп дітей та молоді та надавати соціально-юридичну консультацію;
- надавати допомогу дітям-сиротам або дітям з обмеженими освітніми можливостями нагальну правову допомогу;
- у власній педагогічній діяльності завжди поважати права дітей та підлітків;
- вживати заходи щодо захисту та підтримки соціально-незахищених категорій неповнолітніх.

4. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Законодавче та нормативно-правове підґрунтя регулювання охорони дитинства в Україні

Тема 1. Українське законодавство з питань прав дитини: аналіз сучасного стану та проблеми реалізації. Загальні права неповнолітнього. Фізичні права дитини. Політичні права дитини. Економічні права дитини. Особистісні права дитини. Культурні права дитини

Тема 2. Конвенція ООН про права дитини: історія, аналіз основних положень, реалізація в Україні. Права дитини. Українське законодавство з питань прав дитини. Конвенція ООН про права дитини. Історія. Основні положення. Україна та Конвенція ООН про права дитини

Тема 3. Взаємні права і обов'язки дітей та батьків (аналіз вітчизняного законодавства). Обов'язки батьків. Позбавлення батьківських прав. Матеріальна залежність батьків та дітей. Конституція України. Сімейний кодекс України.

Тема 4. Причини та підстави для позбавлення батьківських прав. Підстави, за яких батьки або один з них можуть бути позбавлені судом батьківських прав. Порядок позбавлення батьківських прав. Правові наслідки позбавлення батьківських прав. Поновлення батьківських прав. Позовна заява. Відібрання дитини.

Змістовний модуль 2. Вирішення спірних та конфліктних питань в процесі організації та реалізації охорони дитинства в Україні

Тема 5. Опіка і піклування: нормативно-правове регулювання та проблеми сьогодення. Підстави для встановлення опіки. Відповідальність за встановлення опіки. Процедура встановлення чи припинення опіки над неповнолітньою та повнолітньою особою. Правила опіки та піклування. Призначення опікунів.

Тема 6. Проблеми усиновлення (удочеріння) в Україні. Проблема сирітства в Україні та в світі. Специфіка усиновлення (удочеріння). Усиновлення дітей громадянами України, які проживають за її межами, та іноземцями.

Тема 7. Трудове законодавство в Україні для неповнолітніх: загальна характеристика законів про працю, робочий час і час відпочинку дітей та підлітків. Праця неповнолітніх: основні гарантії. Прийняття на роботу і припинення трудових відносин. Права неповнолітніх працівників. Норми виробітку для молодих робітників. Обмеження при використанні праці неповнолітніх. Відпустки.

Тема 8. Проблеми насильства у сім'ї: витоки й пошуки вирішення. Проблема насильства над дітьми. Критерії насильства. Фізичне, психологічне, економічне насильство. Наслідки жорстокого поводження над дітьми. Правові документи, які спрямовані на вирішення проблеми насильства над дітьми.

Тема 9. Проблеми захисту неповнолітніх від шкідливої інформації. Історія питання. Міжнародне законодавство щодо захисту неповнолітніх від шкідливої інформації. Закони України. Державні органи, які здійснюють захист неповнолітніх від шкідливої інформації та контроль.

Тема 10. Ювенальна юстиція: «за» і «проти». Історія виникнення. Кримінальна міліція у справах дітей. Ювенальна юстиція в судовій системі. Основні функції ювенальної юстиції. Ювенальна юстиція в Україні.

Підсумковий модульний контроль: диференційований залік.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р		л	сем.	пз	лаб.	с. р
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Змістовий модуль 1. Законодавче та нормативно-правове підґрунтя регулювання охорони дитинства в Україні												
Тема 1. Українське законодавство з питань прав дитини: аналіз сучасного стану та проблеми реалізації.	12	2	2			8	12	2				10
Тема 2. Конвенція ООН про права дитини: історія, аналіз основних положень, реалізація в Україні.	6	2				4	6					6
Тема 3. Взаємні права і обов'язки дітей та батьків (аналіз вітчизняного законодавства).	10	2	2			6	10	2				8
Тема 4. Причини та підстави для позбавлення батьківських прав.	10	2	2			6	8	2				6
Разом за змістовим модулем 1	36	8	4			24	36	4	2			30
Змістовий модуль 2. Вирішення спірних та конфліктних питань в процесі організації та реалізації охорони дитинства в Україні												
Тема 5. Опіка і піклування: нормативно-правове регулювання та проблеми сьогодення.	8	2	2			4	8	2				6
Тема 6. Проблеми усиновлення (удочеріння) в	10	2				8	10					10

Україні.												
Тема 7. Трудове законодавство в Україні для неповнолітніх: загальна характеристика законів про працю, робочий час і час відпочинку дітей та підлітків	10	2	2			6	10					10
Тема 8. Проблеми насильства у сім'ї: витоки й пошуки вирішення.	10	2	2			6	10	2				8
Тема 9. Проблеми захисту неповнолітніх від шкідливої інформації.	12	2	2			8	12					10
Тема 10. Ювенальна юстиція: «за» і «проти».	6	2				4	6					6
Разом за змістовим модулем 2	44	12	6			36	44	2	2			50
Диференц. залік												
Усього годин	90	20	10			60	90	6	4			80

6. Темі лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Українське законодавство з питань прав дитини: аналіз сучасного стану та проблеми реалізації.	2	2
2	Конвенція ООН про права дитини: історія, аналіз основних положень, реалізація в Україні.	2	-
3	Взаємні права і обов'язки дітей та батьків (аналіз вітчизняного законодавства)	2	-
4	Причини та підстави для позбавлення батьківських прав.	2	2
5	Опіка і піклування: нормативно-правове регулювання та проблеми сьогодення.	2	2
6	Дієздатність неповнолітніх: законодавча база та види.	2	-
7	Проблеми усиновлення (удочеріння) в Україні.	2	-
8	Трудове законодавство в Україні для неповнолітніх: загальна характеристика законів про працю, робочий час і час відпочинку дітей та підлітків.	2	-
9	Проблеми захисту неповнолітніх від шкідливої інформації.	2	-

10	Система соціального захисту дітей та підлітків: аналіз міжнародного досвіду.	2	-
Усього годин		30	8

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Міжнародні нормативно-правові акти з питань захисту прав дитини. 1. Міжнародні стандарти захисту прав дітей. 2. Визначення правових понять щодо захисту прав дитини. 3. Загальні тенденції розвитку.	2	-
2	Дієздатність неповнолітніх: законодавча база та види. 1. Поняття та види цивільної дієздатності. 2. Повна цивільна дієздатність. 3. Емансипація неповнолітніх.	2	2
3	Соціально-незахищені категорії неповнолітніх в Україні. 1. Проблема та статистика. 2. Категорії соціально-незахищених неповнолітніх. 3. Документи, які підтверджують статус;	2	-
4	Система соціального захисту дітей та підлітків: аналіз міжнародного досвіду. 1. Етапи формування та реалізації державної політики у сфері захисту прав дітей. 2. Функції та повноваження омбудсмена. 3. Шляхи модернізації механізмів соціального захисту.	2	2
5	Забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. 1. Засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. 2. Заходи соціального захисту. 3. Функції служби у справах дітей щодо опіки та піклування	2	-
Усього годин		10	4

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Національні законодавства у галузі охорони дитинства.	4	8
2	Проблеми насильства у сім'ї: витоки й пошуки вирішення.	8	8
3	Загальна характеристика положень сімейного кодексу України, що пов'язані з правами дітей та підлітків.	6	8
4	Дискримінація прав дітей: імовірність подолання	6	8

	проблеми.		
5	Законодавчі та нормативно-правові засади соціального захисту безпритульних дітей в Україні.	8	8
6	Забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей- сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.	4	8
7	Основні положення Закону України «Про охорону дитинства».	6	8
8	Законодавче забезпечення та реальний стан дотримання прав дитини в Україні.	8	8
9	Забезпечення прав дитини під час збройного конфлікту: сучасні українські реалії.	4	8
10	Феномен дитинства: соціально-правовий аспект.	6	8
Усього годин		60	80

9. Індивідуальні навчально-дослідні та науково-дослідні завдання

Теми рефератів:

1. Інформаційна підтримка заходів в сфері охорони дитинства.
2. Інституційне забезпечення здійснення заходів в сфері захисту прав дитини.
3. Проблема насильства над дітьми. Шляхи попередження насильства у сім'ї.
4. Критерії виявлення насильства над дітьми у сім'ї
5. Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
6. Види прав неповнолітнього: питання класифікації
7. Особливості відповідальності неповнолітніх
8. Запобігання безпритульності дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.
9. Поняття та види соціальних послуг бездомним особам і безпритульним дітям.
10. Засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
11. Форми соціального захисту бездомним та безпритульним дітям.
12. Причини сирітства і безпритульності: соціально-економічні, психологічні, медичні.
13. Нормативно-правова база соціального захисту дітей-сиріт.
14. Сімейний кодекс.

10. Методи навчання

За джерелом знань:

Словесні:

- Лекція.
- Навчальна дискусія.
- Імітовані розслідування, суди тощо.

Наочні:

- Ілюстрування, спостереження, тощо

Практичні:

- Семінарські заняття.
- Дискусії.
- Обговорення гострих і актуальних питань.

Методи розвитку критичного мислення:

- Рольові ігри.
- Імітовані суди за участі звинувачуваного, прокурорської та адвокатської сторін.

Методи навчання відповідно до програмних результатів навчання:

ПРН 10 - лекція, обговорення, бесіда; метод проектів; «коло ідей», «метод Прес», «ажурна пилка», «ток-шоу»; дерево рішень, асоціативний куш, таблиця «З-Х-Д»; презентація;
ПРН 13 - «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь», «мікрофон», рольова гра, імітація, «ажурна пилка», «ток-шоу».

11. Методи контролю

Усний та письмовий контроль:

- Індивідуальне опитування.
- Фронтальне опитування.
- Співбесіди;
- Фронтальна перевірка виконаних завдань.

12. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання														Залік	Сума	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2						Інд. завд.	Разом	40	100
Т	Т	СР	Т	СР	СЗ	КР	Т	Т	СР	Т	СЗ	КР	10	60		
1	2	1	3	2	1	1	4	5	3	6	2	2				
3	3	4	4	4	4	5	3	4	3	4	4	5				

Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно

60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вміє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83 – 89	B
	75 - 82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка "5", але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68 – 74	D
	60 - 67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0 – 34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

10.Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання.

Форми та порядок складання підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є диференційований залік.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які опрацювали всі розділи навчальної дисципліни на аудиторних заняттях та під час самостійної роботи, що передбачені Робочою програмою.

Перелік питань до підсумкового контролю

1. Основні нормативні акти України, в яких містяться положення про права дитини.
2. Аналіз сучасного стану з питань прав дитини.
3. Визначення правових понять щодо захисту прав дитини.
4. Служби у справах неповнолітніх, фонди, організації та органи.
5. Правове забезпечення прав дитини на національному рівні.
6. Українське законодавство з питань прав дитини. Конвенція ООН про права дитини.
7. Положення Конвенції про права дитини. Україна та Конвенція ООН про права дитини.
8. Декларації прав дитини.
9. Законодавче забезпечення та реальний стан дотримання прав дитини в Україні.
10. Невирішені питання з прав дитини.
11. Загальні положення про права та обов'язки батьків.
12. Рівність прав дітей та підлітків
13. Міністерство соціальної політики України
14. Загальні положення про міжнародні організаційно-правові механізми захисту прав дітей та підлітків
15. Виховання дітей.
16. Обов'язки батьків. Позбавлення батьківських прав.
17. Порядок позбавлення батьківських прав. Правові наслідки позбавлення батьківських прав.
18. Права та обов'язки батьків, дітей, інших членів сім'ї та родичів.
19. Процедура встановлення чи припинення опіки над неповнолітньою та повнолітньою особою.
20. Відмова від дитини
21. Нормативно-правова база соціального захисту дітей-сиріт.
22. Заходи соціального захисту дітей-сиріт.
23. Проблеми входження дитини-сироти в систему соціальних відносин.
24. Сімейні форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
25. Цивільна відповідальність неповнолітньої особи.
26. Поняття та види цивільної дієздатності.
27. Обмежена дієздатність та недієздатність.
28. Інститут емансипації.
29. Аналіз проблеми сирітства. Проблема сирітства в Україні та в світі.
30. Всиновлення дітей інвалідами, ВІЛ-інфікованими і трансгендерами.
31. Скасування усиновлення.
32. Праця неповнолітніх: основні гарантії.
33. Особливості працевлаштування неповнолітніх.
34. Категорії соціально-незахищених неповнолітніх
35. Заходи щодо захисту та підтримки соціально-незахищених категорій неповнолітніх.
36. Теорія депривації та її види. Зворотність процесу депривації.
37. Поняття соціальних технологій.
38. Соціально-правовий захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в Україні

39. Основні принципи охорони дитинства.
40. Хронологія розвитку законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення.
41. Етапи формування та реалізації державної політики у сфері захисту прав дітей.
42. Соціальні права та соціальні гарантії, закріплені в Конституції України.
43. Інформаційна підтримка заходів в сфері охорони дитинства.
44. Інституційне забезпечення здійснення заходів в сфері захисту прав дитини.
45. Проблема насильства над дітьми. Шляхи попередження насильства у сім'ї.
46. Критерії виявлення насильства над дітьми у сім'ї
47. Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
48. Види прав неповнолітнього: питання класифікації
49. Особливості відповідальності неповнолітніх
50. Запобігання безпритульності дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.
51. Поняття та види соціальних послуг бездомним особам і безпритульним дітям.
52. Засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
53. Форми соціального захисту бездомним та безпритульним дітям.
54. Причини сирітства і безпритульності: соціально-економічні, психологічні, медичні.
55. Нормативно-правова база соціального захисту дітей-сиріт.
56. Сімейний кодекс.
57. Стадії вікового розвитку.
58. Періодизації психічного розвитку дитини.
59. Правова соціалізація неповнолітніх в Україні
60. Державні органи захисту суспільної моралі.
61. Державні органи, які здійснюють захист неповнолітніх від шкідливої інформації та контроль.
62. Законодавчий статус Ювенальної юстиції.
63. Ювенальна юстиція в судовій системі. Основні функції ювенальної юстиції.
64. Розвиток ювенальної юстиції в Україні в контексті реалізації принципу спеціалізації судів.
65. Навчання неповнолітніх професіям, пов'язаним з важкими роботами і роботами з шкідливими або небезпечними умовами праці.
66. Охорона здоров'я неповнолітніх законодавством.

11. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації з дисципліни «Законодавче та нормативно-правове регулювання охорони дитинства України» / Укладач А.Ю. Шевченко – Дніпро, 2019 – 50 с.

12.Рекомендована література

Основна

1. Алексеева Т. В. Психологія підліткової злочинності: навч. посіб. / Т. В. Алексеева, Н. І. Ковальчишина. – Донецьк: Ноулідж, 2010. – 369 с.
2. Алексеева О. В. Адміністративно-правовий статус суб'єктів адміністративної відповідальності за правопорушення неповнолітніх / О. В. Алексеева // Науковий

- вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. – 2015. – 67 с.
3. Андрєєв Ю. С. Неблагополучна сім'я як чинник розвитку агресивної поведінки у підлітків / Ю. С. Андрєєв // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2013. – № 13
 4. Бандурка І. О. Діти, сім'я, злочинність неповнолітніх: взаємозалежність : моногр. / І. О. Бандурка. – Х.: Золота миля, 2014. – 159 с.
 5. Бандурка І. Об'єкт посягання в злочинах проти прав та свобод людини / І. Бандурка // Публічне право. – 2015. – С. 16-19
 6. Білоскурська О. В. Взаємозв'язок конституційних обов'язків людини і громадянина з окремими категоріями конституційного права / О. В. Білоскурська // Правова держава. – 2015. – 260 с.
 7. Галунов М. І. Проблемні аспекти правового регулювання опіки та піклування про дітей в Україні / М. І. Галунов, В. В. Галунова // Право і суспільство. – 2010. С. 25-31.
 8. Дзюба І. В. Опіка та піклування в Цивільному праві України: проблемні питання призначення опікунів та піклувальників. – 2017. – 183 с.
 9. Кельман М. С. Юридична наука: проблеми методології / М. С. Кельман. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2011. – 265 с.
 10. Капська, А. Й. Соціальна робота: навч. посібник. – К: Слово, 2011. – 381 с.
 11. Кідіна Н. В. Законодавство країн Європи про кримінальну відповідальність неповнолітніх / Н. В. Кідіна // Право України. – 2000. С. 19-22
 12. Конституційне право України: підруч. / за ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. – К., 2002. – 728 с.
 13. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. – Ст. 2598.
 14. Кравченко В. В. Конституційне право України : навч. посіб. – К., 2004.
 15. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26
 16. Несинова С.В. Історико-правові аспекти становлення, розвитку та нормативного закріплення прав дитини // Право і суспільство. – 2008.

Допоміжна

1. Новицька Н. Б. Правові основи захисту дітей від негативного впливу інформаційного середовища / Н. Б. Новицька // Правова інформатика. – 2009.
2. Основи соціально-правового захисту особистості : навчальний посібник / уклад. Г. В. Бондаренко. – 2-е вид., – Умань, 2011. – 298 с.
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 р. №2947-III
4. Теорія держави і права: Навч. посіб / А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.; За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К., 2012. – 374 с.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV

13. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

Офіційні сайти Офісу Президента України, Верховної Ради України, Міністерства Юстиції, профільних міністерств.

Теми рефератів:

1. Інформаційна підтримка заходів в сфері охорони дитинства.
 2. Інституційне забезпечення здійснення заходів в сфері захисту прав дитини.
 3. Проблема насильства над дітьми. Шляхи попередження насильства у сім'ї.
4. Критерії виявлення насильства над дітьми у сім'ї
5. Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
6. Види прав неповнолітнього: питання класифікації
7. Особливості відповідальності неповнолітніх
8. Запобігання безпритульності дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.
9. Поняття та види соціальних послуг бездомним особам і безпритульним дітям.
10. Засади державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
11. Форми соціального захисту бездомним та безпритульним дітям.
12. Причини сирітства і безпритульності: соціально-економічні, психологічні, медичні.
13. Нормативно-правова база соціального захисту дітей-сиріт.
14. Сімейний кодекс.
15. Стадії вікового розвитку.
16. Періодизації психічного розвитку дитини.
17. Правова соціалізація неповнолітніх в Україні